ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Саидзода Меҳрубон Акбархон дар мавзуи «Ҷавобгарии ҷиноятӣ барои ба худкушӣ расонидан тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.8. Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷрои ҷазои ҷиноятӣ пешниҳод шудааст

Дар марҳилаи муосири рушди ҷомеа ва давлат масъалаи ҳифзи ҳаёт ва саломатии инсон яке аз самтҳои муҳимтарини сиёсати иҷтимоӣ ва ҳуқуқии давлат ба шумор меравад. Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳаёти инсонро ҳамчун арзиши олӣ эътироф намуда, таъмини ҳифзи онро аз ҷумлаи вазифаҳои асосии давлат муайян кардааст. Бо вуҷуди ин, дар ҷомеа ҳолатҳои гуногуни худкушӣ ва ба худкушӣ расонидан ба қайд гирифта мешаванд, ки чунин падида на танҳо мушкилоти иҷтимоӣ ва равонӣ, балки масъалаи муҳими ҳуқуқӣ низ ба ҳисоб меравад.

Дар чунин шароит таҳқиқи ҳамаҷонибаи масъалаҳои вобаста ба ҷавобгарии ҷиноятӣ барои ба худкушӣ расонидан аҳамияти махсуси назариявӣ ва амалӣ касб менамояд. Мавзуи таҳқиқоти диссертатсионии Саидзода Меҳрубон Акбархон, ки ба омӯзиши ҷавобгарии ҷиноятӣ барои ба худкушӣ расонидан тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон бахшида шудааст, аз ҷиҳати илмӣ мубрам, саривақтӣ ва барои рушди минбаъдаи илми ҳуқуқи ҷиноятӣ ва такмили амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ муҳим арзёбӣ мегардад.

Муаллиф дар таҳқиқоти худ кӯшиш намудааст, ки моҳияти ҳуқуқӣ ва хусусиятҳои таркиби ҷинояти ба худкушӣ расониданро мавриди таҳлили ҳамаҷониба карор дода, масъалаҳои назариявӣ ва амалии марбут ба татбиқи меъёрҳои қонунгузории ҷиноятиро равшан намояд. Дар ин замина муаллиф ба таҳлили меъёрҳои қонунгузории амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, таҷрибаи ҳуқуқтатбиқкунӣ, инчунин осори илмии олимони ватанию хориҷӣ такя намудааст.

Мубрамияти мавзуи таҳқиқот пеш аз ҳама бо он асоснок мегардад, ки ҷинояти ба худкушӣ расонидан дорои хусусиятҳои мураккаби ҳуқуқӣ буда, дар амалияи фаъолияти мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва судҳо масъалаҳои муайяни марбут ба муайян намудани аломатҳои таркиби ҷиноят, фарқгузории он аз дигар ҷиноятҳои зидди ҳаёт ва саломатии инсон, инчунин масъалаҳои исботи ҳолатҳои ба худкушӣ расонидан ба миён меоянд. Аз ин рӯ, омӯзиши амиқи ин масъалаҳо барои такмили механизми муқовимат ба чунин ҷиноятҳо аҳамияти муҳим дорад.

Аз таҳлили автореферат бармеояд, ки муаллиф мақсади асосии таҳқиқотро дар таҳияи асосҳои назариявии ҷавобгарии ҷиноятии ба худкушӣ расонидан ва пешниҳод намудани тавсияҳои амалӣ ҷиҳати такмили қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намудааст. Барои ноил шудан ба ин мақсад дар таҳқиқот як қатор вазифаҳои илмӣ, аз ҷумла таҳлили мафҳум ва моҳияти ба худкушӣ расонидан, омӯзиши аломатҳои таркиби ҷинояти мазкур, таҳлили таҷрибаи татбиқи меъёрҳои дахлдори қонунгузории ҷиноятӣ ва муайян намудани омилҳои криминологии содиршавии чунин ҷиноятҳо пешбинӣ гардидааст.

Муаллиф дар раванди таҳқиқот аз усулҳои гуногуни илмӣ, аз ҷумла усули таҳлили мантиқӣ-ҳуқуқӣ, муқоисавӣ-ҳуқуқӣ, таърихӣ-ҳуқуқӣ ва оморӣ истифода бурдааст, ки ин ба баланд гардидани сатҳи илмии таҳқиқот мусоидат намудааст. Дар асоси истифодаи ин усулҳо масъалаҳои асосии мавзуъ мавриди таҳлили ҳамаҷониба қарор гирифтаанд.

Яке аз ҷанбаҳои муҳими таҳқиқоти мазкур навгонии илмии он мебошад. Аз мухтавои автореферат бармеояд, ки муаллиф кӯшиш кардааст масъалаҳои марбут ба ҷавобгарии ҷиноятии ба худкушӣ расониданро бо дарназардошти хусусиятҳои қонунгузории миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шароити муосири рушди ҷомеа таҳлил намояд. Дар натиҷа як қатор хулосаҳои илмӣ ва пешниҳодҳои назариявӣ баён гардидаанд, ки метавонанд барои рушди минбаъдаи илми ҳуқуқи ҷиноятӣ ва такмили қонунгузории амалкунанда мусоидат намоянд.

Дар автореферат масъалаҳои вобаста ба таркиби ҷинояти ба худкушӣ расонидан, аломатҳои объективӣ ва субъективии он, инчунин хусусиятҳои тахассуси ҳуқуқии чунин кирдорҳо мавриди таҳлили муфассал қарор гирифтаанд. Муаллиф инчунин ба масъалаҳои фарқгузории ин ҷиноят аз дигар ҷиноятҳои зидди ҳаёт ва саломатии инсон диққати махсус додааст.

Натиҷаҳои таҳқиқоти пешниҳодшуда дорои аҳамияти муайяни назариявӣ ва амалӣ мебошанд. Аз ҷиҳати назариявӣ онҳо метавонанд барои рушди минбаъдаи таҳқиқоти илмӣ дар соҳаи ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология истифода шаванд. Аз ҷиҳати амалӣ бошад, пешниҳодҳои муаллиф метавонанд дар раванди такмили қонунгузории ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин дар фаъолияти амалии мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва судҳо истифода гарданд.

Ҳамзамон натиҷаҳои таҳқиқот метавонанд дар раванди таълим ҳангоми омӯзиши фанҳои ҳуқуқи ҷиноятӣ, криминология ва дигар фанҳои марбут дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ истифода шаванд.

Дар баробари дастовардҳои илмии зикршуда, дар автореферат баъзе масъалаҳое мавҷуданд, ки метавонанд мавриди муҳокима қарор гиранд. Аз ҷумла, дар баъзе қисматҳои таҳқиқот таҳлили таҷрибаи ҳуқуқтатбиққунӣ метавонист васеътар пешниҳод карда шавад. Инчунин баъзе пешниҳодҳои марбут ба такмили қонунгузории ҷиноятӣ метавонанд бо далелҳои иловагӣ асоснок карда шаванд. Илова бар ин, дар автореферат истифодаи маълумоти оморӣ оид ба сатҳ ва динамикаи ҷиноятҳои ба худкушӣ расонидан метавонист таҳқиқотро боз ҳам мукаммал гардонад.

Бо вуҷуди ин, эродҳои зикршуда хусусияти баҳсӣ дошта, ба арзиши умумии илмии таҳқиқоти анҷомдодашуда таъсири ҷиддӣ намерасонанд.

Дар маҷмӯъ, автореферати диссертатсияи Саидзода Меҳрубон Акбархон дар мавзуи «Ҷавобгарии ҷиноятӣ барои ба худкушӣ расонидан тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳқиқоти анҷомёфтаи илмӣ буда, ба талаботе, ки нисбат ба автофератҳои диссертатсияҳои номзадӣ муқаррар гардидаанд, ҷавобгӯ мебошад.

Мазмун ва натиҷаҳои асосии таҳқиқот ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ доранд.

Бо дарназардошти гуфтаҳои боло метавон хулоса намуд, ки муаллифи диссертатсия Саидзода Меҳрубон Акбархон сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.8. Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷрои ҷазои ҷиноятӣ мебошад.

Тақриздиҳанда:
Сардори Раёсати ҳуқуқи дастгоҳи
Раиси шаҳри Душанбе,
номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент Давлатзода Д.Д.

Суроға: Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, ноҳияи Сино, кӯчаи Маяковски 89, хонаи 13
E.mail: dilovar0707@mail.ru
Тел: корӣ 221-34-51
Мобилӣ 901-07-07-03

Имзои Давлатзода Д.Д.-ро тасдиқ мекунам:
Мудири шуъбаи кадрҳои дастгоҳи
Раиси шаҳри Душанбе Сайдуллозода Ф. Ф.
«28» марти 2026

Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 42. Тел.: +992 (37) 223-06-10; E.mail: dushanbe80@yahoo.com